

Da nam je pot tja široko odprta, nam priča nebrojni pozdravi, ki so nam došli na letošnje zborovanje ravno od te strani.

En glas pa odmeva iz vseh teh pozdravov: Pospeševanje učenja češkega jezika med slovenskim učiteljstvom in nato tesna duševna združitev s češkim učiteljstvom!

S tem klicem zaključujemo poročilo o znamenitem letošnjem zborovanju naprednega slovenskega učiteljstva v Trstu in priobčujemo še pismene in krzjavne pozdrave, ki so došli na zborovanje iz najrazličnejših krajev naše slovanske domovine.

Brzjavni in pismeni pozdravi.

Ajdovščina. Župan Troha in učitelj Bratina: Vrlim našim pionirjem prosvete želimo obilega uspeha.

Brno. Župan, Karel Mrazek: Ustredni spolek jednot učiteljských na Moravě, tiskne jihoslovanským bratrům učitelům upřímně pravici a přeje skupštině a zborovanjí vašemu a všem snaham vašim všeho zdaru: Živili!

Dunaj. Jednota českého učitelstva v Dolních Rakousích:

Předsednictvu Zaveze avstrijských jugoslovanských učiteljských družtev v Trstu.

Předsednictvo „Jednoty českého učitelstva dolnorakouského ve Vídni“ zasílá Vám, mileni bratři, kteří jste se sešli v tak důležité pro Vás době, nejpříjemnější pozdrav všeho svého členstva.

Buďte ujištěni, že cítíme vřele s Vámi. Mamé společně nepřátele: germanisaci a klerikalism, oba stejně nebezpečné a stejně silné; dovedeme oceniti úsilí, s jakým musíte odraziti tyto dva nepřátele humanity a pokroku, kterých jste nositeli.

V těžkém Vašem boji provázeti Vás naše sympatie, vítězství Vaše naplní i nás vřelou radostí.

Jednáni Vašemu i veškeré práci přejeme plného zdaru!

Jan L u d v í č e k, Josef P i l a t, předseda, jednatel.

Chrudim. Šustr: Přeji splneni vašich tužeb: Na zdar! Vivat pokrok, pereat klerikalism. Živili Slaveni!

Jankovice p. Holešov (Morava). Hajný:

P. t. vodstvu Zaveze avstr. jugosl. učiteljských družtev Trst, Narodni Dom.

Slovenskému pokrokovému učitelstvu, shromážděnému na XXIII. gl. skupštině Zaveze, posílám nejsrdčenejší bratrský pozdrav. Moje choroba se zhoršila a proto nemohu se súčastniť osobně dnešní skupštině, duchem však jsem mezi Vámi a přeji Vašemu jednáni plného zdaru. Jen mužně v před a vytrvejte! Osvetou k svobodě!

Jaromerice. Za jednotu učiteljev mešských škol na Moravskem — Josip Moučka: Drazi přátelé:

V těchto slavnostních dnech obračejí se k Vám zraky veškerého učitelstva českého, které s napětím sleduje každý krok Vašeho zapasu a raduje se s Vámi z vykonané práce.

Také učitelstvo měšťanských škol na Moravě, soustředěné v Zemské jednotě, posílá Vám svůj pozdrav.

Vy na jihu, my na severu pracujeme o jednom velikém díle. Budoucí věky pohlížejí na naše ruce rozsévající. Chceme vychovati silný rod svobodného lidu slovanského, který by jako rovný mezi rovnými stál v řadě ostatních kulturních národů a veškeré dary slovanského ducha a slovanského srdce mohl rozvinouti k obohacení a štěstí lidstva.

Co jsou všechny překážky proti neodolatelné moci života? Co jest proti světlému duhu všechna tma, která se na nás valí? Zvítězíme!

Josef M o u č k a, předseda.

Kral. Vinohradý. Předsedník eksekutivní nar. radikalnega dijaštva — Šemrov: Narodno radikalno dijaštvo spremlja vaša stremljenja za napredek naroda in neodvisnost učiteljstva.

Kamnik. Ljubljanski izobraževalni klub: Zavednemu našemu učiteljstvu želimo mnogo uspehov!

Ljubljana. Ivan Hribar: Jugoslovanskemu naprednemu učiteljstvu v borbi za svoja prava moje iskrene pozdrave!

Ljubljana. Dr. Fran Novak: Zadržan se posebno udeležiti, pozdravljam častito skupščino, želeč obilo uspehov idealnemu stremljenju narodno naprednega učiteljstva.

Ljubljana. „Jutro“: „Jutro“ pozdravlja skupščino naprednih slovenskih učiteljev, nosi-

teljev prosvete in jim kliče: ne vdajte se, neustrašeno naprej k zmagi!

Stari Trg. Ferdo Wigele: Zadržan se udeležiti, sem v duhu z Vami. Pogumno naprej! Od boja do zmage!

Slovenji Gradec. Slovenjegrajsko učiteljsko društvo: V boju za naše pravice neustrašeno naprej, da nam zasije boljša bodočnost!

Sv. Anton. Josip Valentič, tov. poslanec: Slavni zbor!

Dasi mi je Trst blizu, vendar morem le v duhu stisniti roke zvestim tovarišem, ki vztrajajo v najvzvišenejših idejah za napredek in svobodo. Ostati moram te dneve tu v Istri na političnih shodih, kjer bijemo — istočasno z Vami — ljut boj za narodni naš obstanek.

Sedanje Vaše in naše delo odpri milemu našemu narodu najlepšo bodočnost! Zato pa: Vsi neustrašeno naprej in navzgor v skorajšno dosego vzvišenega smotra! Vaš

Josip Valentič, tovariš-poslanec.

Trst. Akad. fer. društvo „Balkan“ — Ivan Marija Čok:

Velespoštovani gospod predsednik skupščine „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva v Trstu.

V plemeniti skrbi za spopolnjenje lastne organizacije in za razmotrivanje raznih strokovnih vprašanj se je sestala Vaša „Zaveza jugosl. učiteljstva“ letos k svoji redni skupščini v največjem slovenskem mestu.

K obilim pozdravom ob tej priliki naj bo dovoljeno, da pridružimo svoj pozdrav in Vam izrazi svoje simpatije tudi tržaška slovanska akademična mladina.

Slovenska visokošolska mladina našega časa je pokazala, da se zaveda naloge, ki jo nalaga narodna dolžnost v kulturnem pogledu. Dvigati hočemo kulturno svoj narod do one višine, na kateri stoje danes večji, srenejši narodi.

V tem stremljenju slov. akad. mladine pa se srečujejo njeni cilji z nalogo učiteljstva. Je to ona vez, ki nas druži k skupnemu delu. In baš mi tržaški slov. visokošolci smo dokazali, da nam je ta vez draga, in skušali smo jo skriti in utrditi s tem, da smo se na kulturnem delovanju za narod združili s slovenskim narodnim učiteljstvom tržaškim.

Naj bi ta vez združila po celi Sloveniji učiteljsko in akademično mladino k enemu delu za en cilj: za kulturni napredek našega naroda. Srčno obžaljujemo, da ne moremo slavne skupščine pri zborovanju pozdraviti, ker nas je deloma stanovska dolžnost odpoklicala v tuje kraje, a deloma nas narodna dolžnost v tej volilni dobi kliče na bojišče, dovolite, velespoštovani gospod predsednik, da Vam tem potom v imenu slovenske tržaške akademične mladine kakor tudi v svojem sporočam najiskrenejše pozdrave na naši zemlji ter odkrito željo, naj bi Vaše zborovanje obrodilo obilo sadu.

Z odličnim spoštovanjem za slov. akad. fer. društvo „Balkan“

Ivan Marija Č o k.

Tolmin. Andrej Vrtovec: Zborujoči parlament značajnih in neustrašljivih učiteljev in učiteljic ter vaša napredna ideja iskreno pozdravljam.

Vel. Kunčice. Ustredni spolek českého učitelstva ve Slezsku:

Nemohouce se osobně Vaši skupštině súčastniť, dlíme duchem mezi Vámi!

Beřeme vřelou účasť na pracích Vašich a přejeme počináni Vašemu plnému zdaru, neboť úspěch Váš jest i úspěchem našim.

Jsmo si plně vědomi přetěžkého postavení Vašeho, neboť jak Vy, drazi bratři. Jste strážci Slovanstva na jihu, tak my na severu.

Přijměte upřímně pozdravy slezského učitelstva!

Josef Z a j í c e, Gabriel S t a l m a c h, jednatel, předseda.

Zagreb. Savez hrvatskih učiteljskih družtava: Skupščino srdačno pozdravlja in želi složan in uspešan rad u korist jugoslovanskega učiteljstva.

Iz ptujsko-ormoškega okraja.

Volilna borba je glede srditosti in posluževanja najnižjih sredstev na klerikalni strani dosegla v našem okraju vrhunec. Ljudstvo samo se je na impozantnih javnih shodih izreklo za svojega doseďanjega poslanca dr. Miroslava Ploja, senatnega predsednika na Dunaju, ki se mu ima zahvaliti za stotisoče

kron podpor vsako leto. Koroščeva »Kmečka zveza« pa je pri zaprtih vratih na zaupnem shodu vsilila za kandidata nesposobnega Brenčiča. Ker klerikalci ne morejo svojega kandidata priporočati s poštenimi sredstvi, pa napadajo tembolj svoje nasprotnike. Sploh bi Brenčič sijajno pogorel, da bi ne imel agitatorjev iz Maribora, znanega dr. Hohnjeca in Pušenjaka, ki najbolj udriha po učiteljih, da si je sam učiteljski sin. Le pritisk iz cerkve in grožnja z večno pogubo je spravila Brenčiča do ožje volitve.

V volilnem boju »Straža« in »Sl. Gospodar« najbolj napadata dijake in učitelje. V 67. šte. »Straža« piše: »Kaj je neki Ploj obljubil liberalnim učiteljem, se radovedno vprašujemo, ko opazujemo, kako silno agitirajo zanj, delijo njegove letake in lepake ter si zanj pete in jezike brusijo. Račun za trud liberalnih učiteljev za Ploja pa bi naj menda plačalo ljudstvo. Sumljiv je vsak kandidat, za katerega gre v boj liberalno učiteljstvo, ki je zoper spremembo šole tako, da bi bila šola kmetu bolj koristna kakor je zdaj; liberalno učiteljstvo je tudi zoper versko vzgojo, a hoče vedno večje plače.«

»Ploj se ne bo smel potegovati za to, da bi se verouk ohranil v šoli, ker mu liberalci, ki ga zdaj kandidirajo, tega ne bodo dovolili, ker hočejo oni imeti pri vas francoske razmere, da se v šoli še beseda Bog ne sme imenovati in tudi v nobeni šolski knjigi ne tiskati.«

»Liberalni učitelji so zoper spremembo šole kmetom v korist in Ploj bo moral z njimi držati. Zato vsak kmet, ki voli Ploja dela sam sebi škodo, ker je Ploj kandidat liberalnih učiteljev.« — »Straža« imenuje v isti številki učitelje »nemškutarske in liberalne zgagarje« in jim daje še druge »lepe priimke.

Nič manj nesramen ni »Slov. Gospodar«. V št. 26. piše: »Liberalni učitelji niso takoj ugovarjali, ko so njihovi nemški tovariši pisali, da so slovenski mladeniči posvinjili kmetijsko šolo. Noben mladenič, ki drži kaj na svojo čast, ne bo šel volit in agitirati za kandidata svojih sramotilcev, liberalnih učiteljev.«

Dovolj bodi! Že zaradi navedenega mora vskipeti kri vsakemu učitelju, ki še kaj drži na svojo čast in ugled učiteljskega stanu! Tovariši učitelji v ptujsko-ormoškem okraju! Odgovorite vsi na tako nesramne in neresnične napade klerikalnih listov s tem, da pomagate poštenemu in treznemu kmetiškiemu ljudstvu do njegovega najboljšega zastopnika. Napnite vse sile, da pri ožji volitvi v terek zmaga dr. Ploj. Žrtvujte še par dni za delo in agitacijo za najvplivnejšega slovenskega poslanca; med ljudstvo v zadnjih dneh, od hiše do hiše, od volilca do volilca! Prišlo bo te dni vse poldno volilnih agitatorjev. Vas ljudstvo pozna in Vam gotovo bolj zaupa kot vsiljivim tujim huj-skačem. Pripredite zadnje večere prijateljske sestanke in pogovore z volilci in razložite, kaka izguba jim preti, če pade dr. Ploj.

Tovariši-učitelji, ne pozabite, da se prihodnji terek odloči, ali tudi na Štajerskem pade zadnji, najvplivnejši zagovornik poštenega napredka in ali tudi tam zavladava črna tema nazadnjaštva.

Nad Vami še ne visi Damoklejev meč klerikalne strahovlade dež šolskega sveta, zato Vam roke pri delu še niso zvezane. Premislite važnost prihodnjega torka in uravnajte po tem svoje korake! Od Vašega dela je veliko odvisno!

Stoletna pratika, stoletna prakтика in milijoni.

Napisal Pet. Loparnik, učitelj na Polzeli.

Tri jako različne reči, ni res! Mnogo nas je, ki imamo milijon skrbi, želj, upov, nad. Ni pa menda nobenega slovenskega učitelja in nobene slovenske učiteljice, ki bi mu delali lastni vrednostni milijoni preglavico.

Na binkoštno nedeljo nas je vozil po sinjem Jadranskem morju krasen parnik »Split«. Kako so nam segale v dušo slovenske narodne pesmi ob pogledu na slovensko obrežje morja! Videli smo tudi v tem slov. obrežju kot kako rakirano prostor, odkoder so dobivali Tržačani kamenje, da so zasuli precejšnji del morja.

Nehote mi pride ob tem pogledu na misel, bi li zamoglo slovensko učiteljstvo s svojo borno plačico zasuti ta del morja, ne da bi se ugonobilo? Da, možno je, toda večletne praktike bi bilo treba!

Ker pa, cenjene tovarišice in dragi tovariši, ne bomo morja z eventualnimi prihranki zasipavali — naši sosedje Lah i bi znali potem tam žlahtno rudo kopati — oklenimo se raje stoletne pratike, združimo to s stoletno praktiko in kot stoletni sad našega delovanja bodo zrasli iz neznanega semena v prid našim stanovskim potomcem — milijoni.

Evo dokaza! Mislim na štajersko slovensko učiteljstvo. Skoro gotovo je, da se naše plače izboljšajo že to leto, četudi samo malenkostno. Pri tej redki priliki bo gotovo vsaka slovenska učiteljica, vsak slovenski učitelj pripravljen darovati 10 K za ustanovo v prid našim stanovskim potomcem. Deset takih deležev bi skupaj tvorilo glavnico 100 K.

Ako naložimo to glavnico v naši »Učiteljski zadrugi«, ki bi jo obrestovala po 5% in vsakoletne obresti pripisala h glavnici, bi se ta v 14. letih podvojila. Po preteku 100 let pa bi iz prvotnih 100 K narasla glav-nica znašala na omenjeni način 14.111 K (štirinajsttisoč 111 K). Ker pa nas je na Štajerskem kakih 800 slovenskih učiteljev in učiteljic, bi lahko naložili pri »Učit. zadrugi« glavnico 8000 K, ki bi po preteku 100 let narasla na 1.128.880 K (en milijon stoosemindvajset tisoč in 800 K.)

Brez dvoma bi ta zgled posnemalo tudi izvenštajersko slovensko učiteljstvo. Tako bi imelo slovensko učiteljstvo po preteku 100 let na razpolago lepe milijone, in marsikateri stanovski potomec bo s solzami hvaležnosti blagrovil svoje prednike pred 100 leti.

Predlagam s tem cenjenim tovarišicam in dragim tovarišem te svoje misli v pretres in otvarjam obenem o tej zadevi debato.

Učiteljski razkol v Istri.

Na binkoštno nedeljo se je vršilo v Pazinu letno zborovanje hrvaškega učiteljskega društva za Istro: Narodna prosvjeta.

Dosedanji društveni odbor je bil po večini katoliškega prepričanja, kar liberalnim udom društva ni dalo miru, da so se skoz leto dni pripravljali, kako bi izbrali liberalni odbor. Z ozirom na to je stari odbor po želji liberalnih društvenikov postavil na dnevni red: Naša organizacija. K tej točki je predsednik Bačić predlagal: Hrvaško učiteljsko društvo — Narodna prosvjeta — se ima v svojem delovanju držati načel katoliške cerkve. To je zadelo v sršenovo gnezdo. Nadučitelj Rajčić iz Opatije se je temu strastno protivil in predlagal ob burnem aplavzu liberalnih zborovalcev, da se preide na dnevni red preko predloga Bačićevega, ker se je hrvaški učiteljstvo uže do sedaj ravnalo po načelih, izraženih v predlogih. Glasovanje v tem oziru bi po njegovem mnenju bilo razžaljenje učiteljstva. To je res dokaz značajnosti. Če človek noče glasovati za svoje prepričanje! Vsed tega je zapustil med grobnim molkom prisotnih predsednik Bačić dvorano ter rekel: med vami ni več mesta zame. Odstop njegov je vplival konsternirano na protivnike. Somišljeniki njegovi so potem prisostvovali razpravam le pasivno. V novi odbor je bil izbran kot predsednik nadučitelj v Roču Licul, ki bo pa moral v kratkem narediti prostor predsedniku liberalnih nazorov. Med ostalimi odborniki so nekateri v verskem oziru indiferentni, nekateri pa trdijo, da je razum in srce »njihov Bog.« Pa tudi taki, ki Boga šele iščejo! Lepa družba! Zato nam je odbor: Licul, kot predsednik, z enim Brgičem, Medvedičem in Šepičem velika uganjka!

Po dokončanem zborovanju se je šel takoj pripravljati odbor za osnovanje novega učiteljskega društva za Hrvate in Slovence v Istri s katoliškim programom.

Tako poroča „Slovenec“ o tem pojavu in prodiranju napredne misli med istrsko učiteljstvo. — Boj hinavščini! — Mi smo o tem dogodku dobili takoj še na Zvezinem zborovanju v Trstu poročilo. Za danes

ne komentiramo ničesar, povemo pa, da bo „Slovenec“ že v kratkem doživel v tem oziru še večje presenečenje!

Krik ne straši poštenjakov in nas tudi ne bo oviral pri našem stanovskem delu! Živelo zavedno učiteljstvo v Istri!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ima svoj redni občni zbor v sredo 21. junija t. l. ob 1/2 12. uri dopoldne v šoli na Toplicah z navadnim dnevnim redom. Za skupno kosilo naj se javijo udeležniki do 20. t. m. pri tč. predsedniku.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri. Ker se je približal čas cepljenja koz, naznanjam enjenim tovarišicam in tovarišem sledeče: Št. 735.

Č. kr. okrajni šolski svet

Koper, 4. maja 1911.

Slavno „Slovensko učiteljsko društvo“ v Dolini.

Reševanje Vašo vlogo z dne 28. decembra 1910 naznanja se vsled dopisa tukajšnjega c. kr. okrajnega glavarstva sledeče:

Ni mogoče ugoditi želji, da bi se vršilo cepljenje koz na vseh šolah s poldnevnom poukom predpoldne, a revizija popoldne, ker se morajo predstaviti zdravniku iz principijelnih razlogov vsi otroci toliko pri cepljenju kakor tudi pri reviziji in se ne more od njih zahtevati, da pridejo dvakrat v šolo.

Da se moti vedni pouk na takih dnevih, posebno na šolah, ki imajo mnogo obiskovalcev, se priznava, ali ni mogoče odpomoči.

Glede druge želje, naj bi se namreč vršilo cepljenje le med šolskim poukom in ne prej in tudi ne pozneje, pozove glavarstvo dotične zdravnike, naj uvažujejo to željo po mogočnosti. Glede na to pa, da ima zdravnik poleg cepljenja še druga važna opravila ter mu ni mogoče samo za cepljenje na eni šoli izgubiti en popoldan in z ozirom na to, da niso dnevi cepljenja ne za učitelja in niti za učence nikako obteženje, je podpisani mnenja, da je vodstvu šole prav lahko predložiti dobo pouka.

Predsednik: Polley I. r.

Toliko v naznanje in ravnanje s tovariškimi pozdravom

Ant. Urbančič, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 6. svoji številki to vsebino: 1. Cvetko Gorjančev: Bajka. Pesem. — 2. J. C.: Po jagode! Vinjeta. — 3. Ivo Trošt: Pirhi in pitki. Povest s podobo. — 4. Cvetko Gorjančev: Čmrlj. Pesem. — 5. Van Rado: Gosenčice. Basen. — 6. Ivo Trošt: Jezero pri Preserju. Pripovedka. — 7. Cvetko Gorjančev: Metuljček. Pesem. — 8. Lad. O.: Josip Jurčič. Opis z dvema podobama. — 9. Drag. Humek: Majka priroda pripoveduje. Bajka s petimi podobami. — 10. Cvetko Gorjančev: Dedek je odklenil skrinjo. Pesem. — 11. K. Andrejev: Srednja pot. Legenda. — 12. K. Andrejev: Kastor. Basen. — 13. S. P.: Franci in Lida. Pesem s podobo. — 14. K. Andrejev: Vrbov kol. Basen. — 15. M. V. Brezovnik: Sovraštvo med živalmi. Poučni spis. — 16. Nike-Palnak: Malička, ki je ljubila solnce. Povest. — 17. Cvetko Gorjančev: Peseemca o maku. Pesem. — 18. Ponk in zabava: Drag. Humek: Konjiček. — Rešitev. — Srečen dedič. — 8 pisemsko znamko se je zadušila. — Človek, ki tehta 303 kilograme. — Količek gospoda Doropoljskega.

Slovenskim knjigarnam in založnikom. „Društvo Tolstovskega Muzeja“, ki mu je predsednik najboljši biograf Tolstega, Iv. Pavel Birjukov, zbira prevode del velikega pokojnika, spise in članke o njem. Preko dr. Dušana Makovičkega, zdravnika in zadnjega spremljevalca Leva Tolstega, se obrača tudi do slovenskih knjigarn in založnikov, naj bi za imenovani Muzej darovali po en eksemplar v slovensko prevedenih del Tolstega, oziroma po en eksemplar listov in časnikov, kjer se je pisalo o Tolstem, zlasti ob njegovi smrti (novembra 1910). „Matica Slovenska“ prosi p. n. slovenske knjigarne in založnike, da bi blagovolili ugoditi tej želji in dotične eksemplare svojih založnin poslati njej v Ljubljano.

Politiški pregled.

* Za ljudske šole izdaja avstrijska država 8,282.270 kron na leto. To je 3/100 odstotka vseh državnih dohodkov. Od vsake davčne krone odpade 1/3 vinarja za ljudsko šolstvo. In še to gre večinoma za nemške šole v nemških krajih, ki so namenjene otrokom oficirjev in uradnikov nemške narodnosti, ki jih vlada pošilja v nemške kraje. — Dve tretjini vseh ljudskih šol v Avstriji so enorazrednice in dvorazrednice, torej popolnoma nezadostne šole. Še 1.1900 je bilo v Avstriji več kakor 5 milijonov ljudi

nad šestim letom, ki niso znali ne čitati ne pisati. Vsako leto ostane po 200.000 za šolo doraslih otrok brez pouka.

* Za strokovne in nadaljevalne šole je država tekoče leto dovolila 1,998.850 K, t. j. za 204.650 kron manj kakor leta 1910, ker mora — varčevati! Samo za razstreljiva, za granate potrebuje vojna uprava letos 300.000 kron. Seveda z dovoljenjem klerikalnih poslancev.

* Zavarovanje življenja državni monopol. Dne 3. t. m. je italijanski minister poljedelstva in trgovine Nitti predložil poslanski zbornici zakonski načrt, po katerem se zavarovanje življenja uredi kot državni monopol ter se tako vzame iz rok privatnih podjetij.

* Na Portugalskem hoče vlada z vsemi sredstvi preprečiti čitanje najnovejše papeževe enciklike proti ločitvi cerkve od države. Listi, ki poročajo o njeni vsebini, se plenijo. Vlada je že sklenila odpraviti poslaništvo pri Vatikanu, kar bi bil prvi korak za ločitev.

* V Belgiji je sedaj na dnevnem redu reforma šolstva. Liberalci in socialni demokrati so seveda za svobodno šolo, čemur se klerikalci protivijo. V zbornici je prišlo do velikega tumulta, ki je onemogočil vsako redno razpravo.

* V varstvo šole pred klerikalnimi napadi. V Franciji je te dni predložilo ministrstvo posebno določbo, ki naj varuje francosko šolo pred raznimi klerikalnimi napadi. Po ločitvi cerkve od države so se namreč klerikalci vrgli na francosko šolo, hujkali so ljudstvo proti državni šoli, proti učiteljstvu in proti šolskim knjigam. Da zavaruje država svojo šolo pred klerikalnimi napadi, je ministrstvo predložilo zbornici sledečo določbo: Kazen 16 do 20 frankov, oziroma 6 dni do 2 mesecev zadene vsakega, ki bi z darovi, obljubami, z nasiljem in grožnjo, z zlorabo svojega družabnega stališča ali z drugimi sredstvi delal proti šolskim uradom in motil pravilni obisk in pouk javne državne šole. — Kakor se sliši, ne bo ta zakonska določba sprejeta v tej, ampak v mnogo strožji obliki, ker je država prisiljena braniti svojo vzgojo in šolo, svoje učiteljstvo in svoje mlade državljane pred klerikalnimi napadi. Pri današnjih razmerah bi bil podoben paragraf tudi v Avstriji, posebno na Slovenskem potreben, ker danes naša ljudska šola in naše učiteljstvo ni nikdar varno pred novimi klerikalnimi napadi.

Kranjske vesti.

—r— Okrajna učiteljska konferenca za litjski okraj ni bila po izčrpanem uradnem delu še nikdar tako žalostna nego je bila letošnja, ki se je vršila dne 7. junija t. l. v Višnji Gori. Amen zanjo je bilo že to, da smo jo morali preložiti v zadnjem trenutku. S tem smo nakopali vrlenu učiteljstvu iz Višnje Gore dokaj skrbi in dela, a mu plačali vse to z nevhvaležnostjo; zakaj krasiti zborovalno sobo, skrbeti za banket itd. niso ravno prijetna dela. Posebno skrbi za banket je nevhvaležna! Ta se naj vbodoče opusti popolnoma; zakaj naša gmotna mižerija nam tega ne dovoljuje. Sicer pa nas še nekaj važnejšega odvrča od banketa in to je — medsebojna nezaupljivost. Bože mi, kam bomo zašli! V našem okraju izginja tovarištvo, kar bo imelo prejalislej zle posledice. Dotični, ki vodijo odprano akcijo, naj bi o tem razmišljali; zakaj naša organizacija od lepih besed ne more živeti in treba ji je tudi gmotne podpore, ki so se ji jeli odtegovati celo taki, ki imajo drugače radi polna usta zavednosti. Milo pa se zazdi človeku, ko vidi, da tovarišice nimajo nikakega smisla za svoje lastno društvo. In temu društvu je treba ravno sedaj največ podpore. Toda dovolj o tem. Poročilo g. nadzornika Lj. Styasnega je bilo stvarno in zanimivo. Hvala mu zanje! Zakaj neki je ostavil družbo tako hitro? Radi verjamemo, da mu je provzročila preložitve konference dokaj dela, radi verjamemo, da je bil utrujen, a zdi se nam kljub temu, da je moral biti še kak drug vzrok. Mimogrede omenjamo, da se je učiteljstvo čudilo, da ni bilo g. glavarja. Saj je tudi on do letos rad zahajal med nas! Smo se zamerili tudi njemu? Posebno zanimivo je bilo predavanje g. prof. Fr. Orožna. Njegovi berilni sestavki so z ozirom na današnje pedagoške zahteve klasične vrednosti. Ker se nam zdi, da prevajlja tov. Gangl svoja berila, ga opozarjamo tem potom na ravnokar omenjene berilne sestavke. Kakor je nam g. prof. zavrnil, so mu vsedkar na razpolago. Škoda bi bilo zamuditi tako ugodno priliko! Trdimo, da bodo dali ravnokar omenjeni berilni sestavki Ganglovim berilom stalno vrednost. Torej, tov. Gangl, ne zamudite ugodne prilike in obrnite se do g. prof. Fr. Orožna v Ljubljani, če že nimate zbrane vse snovi. Pa če jo že tudi imate, ne prezrite zgoraj omenjenih berilnih sestavkov! Zavrite rajši druge in sprejmite te; zakaj uverili se bodete sami, da bodo Vašim berilom samo v čast. Tako bo podan tudi lep prehod v berilo za ponavljalne šole, ki je zamišljeno precej v duhu

g. prof. Fr. Orožna. Poročilo tov. J. Poláka je bilo kratko. Vkljub temu je zbudilo živahen razgovor. Vanj so posegli tov. Liliija, Zajec, Andoljšek, Levstek in Blagajne. Glavni boj se je bil zaradi sklepanja pri računstvu. Obveljalo je načelo, da je sklep duša vsega računanja in zaraditega se ga naj goji v polnem obsegu. Poročilo knjižničnega odbora je bilo kratko in jedrnat. Vesela je vest, da se je bavilo učiteljstvo litjskega okraja to leto najbolj s pedagogiko. Volitve v knjižnični odbor so donesle izvolitev prejšnjega odbora, one v stalni odbor pa so se izpremenile v toliko, da je stopil na mesto odstopivšega člana Janka Škrbinca Janko Levstek iz Zgorja ob Savi. Popoldne je poletela lepa družba tovarišev in tovarišic v bližnjo okolico in se odtod povrnila zopet nazaj h gostilničarju g. Jožetu Turku, ki mu moramo na tem mestu izreči primerno zahvalo za njegov ne mali trud. Njegovo gostilnico priporočamo najtopleje vsakemu tovarišu, ki dospe v Višnjo Goro.

Štajerske vesti.

—š— Iz šmarskega okraja nam pišejo: Dne 28. t. m. bo v Šmarju okraj. učit. konferenca, obenem volitev učit. zastopnika v okraj. šol. svet in člana deželne učit. konference. Zadnji dve leti nas je zastopal vreden naslednik Strmškov, tov. T. Kurbus. Ob vsaki priliki se je vrlo potezal za koristi vsega učiteljstva, kakor za posameznika, če je bilo treba, da si učiteljstvo boljše želeži ne more. Zato je za obe mesti najboljši kandidat. Pozivljamo vse učiteljstvo šmarskega okraja, posebno člane učit. društva, da volijo složno. On z a n a s — mi z a n j!

Splošni vestnik.

Uspeh tržaškega zborovanja. Tovariš P. L. s P. na Štajerskem nam piše: „Doslje sem imel skupno z drugim tovarišem naročen Vaš list. Odslej zana prej prosim, pošiljajte tudi meni poen izvod „Učit. Tovariša“. — Želim, da dobi ta vrli tovariš mnogo sebi enakih tovarišev!

Nov dnevnik. Socialni demokratje so začeli izdajati dnevnik „Zarja“, ki ga tiska Učit. tiskarna. O svojem namenu pravi, da bo služila spoznanju, nevednosti in zmoti in bo kazala pot v svetlobo. — List izhaja v Ljubljani, kjer ima državno pravdnitvo posebne vrste prakso v zaplenjevanju listov. Takoj prvo številko „Zarje“ je zaplenilo. — Spoznanje ima še obilo nasprotnikov, nevednost in zmota še dosti prijateljev!

Povišanje cen tobaku. Zadnji dan meseca junija se bo naznanilo občinstvu, za koliko se bodo cene tobaku zvišale, in sicer tako pozno zato, da si nihče ne bi mogel preskrbeti večjih količin tobaka po starih cenah.

Kmetiški dolgovi. Na kmetiških posevkih je v Avstriji okoli šeststisoč milijonov dolga. Če računamo le pet od sto, znašajo obresti od tega dolga 300 milijonov kron. Na Kranjskem je vknjiženih nad 100 milijonov na kmečkih posevkih.

Zahvala.

Podpisano vodstvo Zaveze izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da je XXIII. glavna skupščina Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev dne 4., 5. in 6. junija t. l. v Trstu uspela nepričakovano lepo.

Prav posebno se zahvaljuje Učiteljskemu društvu za Trst in okolico v Trstu in njega pripravljalnemu odboru, posebno njegovemu marljivemu članu profesorju Merharju, za obilni trud, ki ga je imel s pripravami za Zavezino zborovanje; slavni Hranilnici in posojilnici v Trstu za prepustitev prostorov v Narodnem domu za zborovanja; gg. Henrik Schreinerju, Ferdo pl. Kleinmayerju in Ignacij Šijanču za njihova izborna, temeljita, zanimiva poročila; gosp. dr. Ot. Rybaču, ki nas je tako navdušeno pozdravil v imenu tržaških Slovencev; gosp. c. kr. okr. šol. nadzorniku Iv. Neckermannu za navdušeni govor in iskreni pozdrav, ki ga je izpregovoril v imenu navzočih slovenskih okr. šol. nadzornikov na Primorskem; milima češkima tovarišema Peter Skalickyju in Bohdan Skali, ki sta prihitela k nam ter nam v iskrenih besedah izročila pozdrave dragih čeških bratov-tovarišev; tovarišu Štefan Ferlugu za lepi pozdrav v vezani besedi; gg.: namestniškemu svetniku Prinzigu, deželnemu šolskemu nadzorniku Matejčiču, okrajnima šolskima nadzornikoma Kantetu in Neckermannu, ravnatelj Bežku, ki so kot zastopniki šolskih oblastij počastili naš šhod; dražestni gospici Rafaeli Martelančevi za presrečni in iskreni pozdrav ob prihodu v Grljan in za krasni šopek, ki ga je podala ob tej priliki Zavezinega predsedniku; belooblečenim nežnim šolskim deklicam, ki so nas ob prihodu obšipale s cvetjem; cenjenima pevskima društva Hajdrih s Proseka in Danici iz Kon-

tovelja, ki sta nam prihiteli v pozdrav s svojima trobojnicama; vrlenu tamburaškemu odseku vrdejskega Sokola, ki nas je razveseljeval z lepim igranjem na parniku in v parku hotela Grljan; izbornima mešanima zboroma združenih Prosečanov in Kontoveljcev in pevovodji g. Cibicu, pevskemu zboru Učiteljskega društva za Trst in okolico v Trstu in pevovodji tovarišu Emil Adamiču za res divno petje v grljanskem parku; navdušenemu govorniku gosp. Iv. Lukši za v srce segajoče besede, ki nam jih je govoril v pozdrav v imenu tržaške okolice; predsedniku političnega društva „Edinost“ g. dr. Jos. Wilfanu za krasen govor, v katerem je v vznešenih besedah slavil šolo in nje pomen za narod ter se zahvaljeval učiteljstvu za ta obisk; tovarišu Ganglu za lep govor, v katerem se je zahvaljeval narodu in tržaški okolici, ki deluje roko v roki z učiteljstvom za napredek slovenskega naroda; češkemu tovarišu Skalickyju, ki je v lepih besedah zatrjeval bratske vezi, ki spajajo češko in slovensko učiteljstvo; proseški godbi, ki nam je svirala v pozdrav; vsem tržaškim in okoličanskim Slovincem, ki so nas povsod sprejemali z veliko ljubeznivostjo; vsem onim, ki so brzojavnim in pismenim potom pozdravili naš šhod; vsem dragim in milim gostom neučiteljem, ki so prihiteli med nas, in sploh vsem udeležencem, ki so pripomogli, da je nastopila Zaveza tako impozantno.

Vodstvo Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Vilbald Rus.

Listnica uredništva.

Dolina v Istri: Zaradi pomanjkanja prostora priobčimo Vaš članek prihodnjič. Pozdrav!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1692. Kranjsko. 1—1

Tauradni razpis učnega mesta na dvorazrednici v Dolnji Nemški vasi se vsled odloka c. kr. deželnega šol. sveta z dne 27. maja 1911, št. 3518, prekliča. C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 5. junija 1911.

Iv. Bonač

v Ljubljani

priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigovoznico.

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani,
Dolenjska cesta 21.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.